

УДК 338.43:657.222

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.Г. Корчагіна, к.е.н.

Новокаховський гуманітарний інститут

ВНЗ Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

V. Korchagina «Systems approach of forming the accounting policy of agricultural enterprises». Features of formation of a registration policy in branch of agriculture from the point of view of the system approach are considered. Basic elements of registration system as bases for formation of a registration policy of the enterprise are certain.

Key words: accounting, the registration policy, the financial reporting, the account organization, the system approach, system of the registration information, registration process, registration procedures, registration system.

В. Корчагіна «Системный подход формирования учетной политики сельскохозяйственных предприятий». Рассмотрены особенности формирования учетной политики в отрасли сельского хозяйства с точки зрения системного подхода. Определены основные элементы учетной системы как базы для формирования учетной политики предприятия.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, учетная политика, финансовая отчетность, организация учета, системный подход, система учетной информации, учетный процесс, учетные процедуры, учетная система.

Вступ. Сучасні економічні відносини вимагають своєчасного отримання і систематизації поточної інформації про внутрішні та зовнішні зміни середовища для визначення оптимальної поведінки діяльності підприємства. Досвід країн з розвиненими ринковими відносинами свідчить про важливість раціональної організації облікового процесу як важливої складової загального механізму управління. Останніми роками в Україні значна увага приділяється удосконаленню системи бухгалтерського обліку, при цьому одним із її напрямків є розробка аспектів практичного впровадження облікової політики.

Обліковий процес вимагає належної організації за всіма ділянками суб'єкта господарювання для комплексного управління з урахуванням його галузевої спрямованості. При цьому бухгалтерський облік розглядається як цілісна системна категорія. Облікова система має забезпечувати не тільки реєстрацію відомостей про факти господарської діяльності, організацію обробки та збереження облікової інформації, а й значною мірою надання звітних даних про підприємство зацікавленим особам з метою їх використання для управління на макро- та мікрорівнях [3, с.24]. При формуванні концепції організації обліку на підприємстві обов'язковим його елементом є облікова політика.

Постановка задачі. Сутність облікової політики переважно сприймається з точки зору спрощеного розуміння як сукупність, а не система взаємопов'язаних прийомів і методів обліку. Хоча важливо дану категорію розглядати не як набір альтернатив, а як систему ведення бухгалтерського обліку.

Створення цілісної системи облікової політики в Україні не завершено, в сучасних умовах потребують вдосконалення теоретичні, методологічні і організаційні засади створення єдиної концепції її визначення та застосування в практичній діяльності. В той же час варто враховувати, що діяльність аграрного сектора пов'язана з низкою специфічних для галузі факторів (природних, виробничих тощо), які зумовлюють відмінності у веденні обліку.

Результати. Облікова політика виступає інструментом бухгалтерського обліку, який розробляється підприємством самостійно, виходячи з чинних нормативно-правових документів. У вітчизняному законодавстві сутність облікової політики визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Загальні правила бухгалтерського обліку в Україні встановлюються законодавчо, а на кожному підприємстві залежно від галузі господарювання, умов діяльності, кваліфікації персоналу, технічного забезпечення та інших особливостей.

Структура облікової політики має визначені складові і відіграє головну роль в організації фінансового обліку на підприємстві, за даними якого формується фінансова звітність.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо складання наказу про облікову політику сільськогосподарського підприємства, обов'язковими елементами облікової політики є поріг суттєвості щодо окремих об'єктів обліку, вибір із множини рекомендованих методів обліку необоротних активів, запасів, витрат, робочого Плану рахунків, бюджетного фінансування, організації внутрішньогосподарського обліку і контролю, інвентаризації, резервів, сегментів діяльності, використання прибутку, біологічних активів, фінансових витрат тощо [4].

При цьому структурний аспект облікової політики розкритий достатньо повно, тоді як суть та функціональні особливості залишилися поза увагою. Тому від вірного розуміння сутності, розкриття і реалізації облікової політики на підприємстві залежить економічна ефективність діяльності аграрних формувань за всіма напрямками.

Системний підхід стосовно формування облікової політики визначає необхідність підпорядкуватись її загальним інтересам управління і в той же час зберігати свою відокремленість. Таке спрямування означає, що облікові процедури повинні створювати умови для ефективного здійснення сукупного управлінського процесу. Мова йде про поєднання впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, і в той же час використання інформаційних можливостей господарського обліку для забезпечення сукупності системи управління. За умов багаторівневого регулювання бухгалтерського обліку систему формування облікової політики можна розглядати як сукупність зовнішнього законодавчого та внутрішнього нормативно-методичного забезпечення виробничої системи щодо формування організації та технології бухгалтерського обліку.

Формування ефективної облікової політики підприємства повинно базуватися на сукупності складових облікової системи. При цьому облікова система розглядається як сукупність методологічних, методичних, організаційних, техніко-технологічних, економічних засобів і методів, інструментів і важелів впливу на одержання та перетворення економічної інформації, що дає змогу на основі вхідного масиву даних одержати вихідні облікові показники, які необхідні для складання звітних форм, планування, аналізу, контролю, прийняття рішень зовнішнім і внутрішнім користувачам, а також управління ними [3, с.24].

Виходячи з позицій організації облікового процесу на підприємстві складові облікової системи деталізуються наступним чином.

Методологічні складові є визначаючими, оскільки розкривають концептуальні засади організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, націлюють побудову облікової системи на перспективу з використанням Міжнародних стандартів фінансової звітності та врахуванням національних особливостей. Спираються на законодавчу базу щодо обліку, включають принципи бухгалтерського обліку, елементи фінансової звітності та вимоги до її складання та орієнтуються на концепцію розвитку вітчизняного обліку.

Методичні складові включають об'єкти, функції, завдання, вимоги до обліку та сукупність способів і прийомів, які забезпечують одержання, обробку та видачу облікової інформації, а також процедури бухгалтерського обліку та облікові оцінки, які обирає підприємство самостійно виходячи із загальноприйнятих правил і умов своєї діяльності для складання і подання звітності.

Організаційні складові спрямовані на створення умов, необхідних для отримання інформації про всі господарські операції, їх реєстрацію та узагальнення у відповідних облікових регістрах, звітних формах, а також збереження документів.

Техніко-технологічні складові містять у собі етапи обробки економічної інформації, вибір форми бухгалтерського обліку, технічне і програмне забезпечення, організацію праці облікового апарату.

Економічні складові охоплюють організаційно-правові та організаційно-економічні аспекти діяльності підприємства, а також напрями використання інновацій, екологічний аспект безпечного виробництва, зовнішньоекономічної діяльності.

Управлінські складові передбачають на рівні держави, міністерств і відомств, професійних організацій, підприємств регулювання бухгалтерського обліку, підготовку кадрів, інформаційне забезпечення, систему підвищення кваліфікації та сертифікацію бухгалтерів.

Кожна група складових облікової системи є відокремленою частиною, разом з тим діє як частковий елемент єдиного цілого, оскільки всі групи використовуються заради виконання процесу реєстрації господарських операцій, обробки облікової інформації, формування звітності для прийняття відповідних управлінських рішень.

Головним завданням облікової політики при системному підході є вибір суб'єктом господарювання методики дослідження стану зовнішнього і внутрішнього середовища та його впливу на господарську діяльність; визначення стратегії господарсько-фінансового розвитку підприємства; здійснення первинного спостереження, обліку, проведення систематизації та узагальнення фактів і результатів господарської діяльності; складання системи звітності, а також інформаційного забезпечення контролю та аудиту діяльності господарюючої системи.

Враховуючи динамічність розвитку ринкових відносин особливості аспекту облікових проблем пов'язана з необхідністю постійної адаптації процесу господарювання до змін конкурентного середовища. Це потребує не тільки відображати в обліку фактів, що відбулися, але й спиратися на методичних, організаційних та інших аспектах щодо складання прогнозів подальших змін у всіх видах господарської діяльності.

Висновки. Необхідність забезпечення конкурентних переваг суб'єктів господарювання вимагає від керівника ефективної організації облікового процесу та передбачає вирішення певної низки питань щодо розробки облікової політики, яка впливає на формування всієї облікової системи. При цьому важливо вибір окремих елементів системи здійснювати з урахуванням мінливості зовнішнього середовища та особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства.

Облікова політика повинна розглядатись не як формальна варіативність вибору методів та процедур обліку, що обирається підприємством. Така робота повинна бути системним інструментарієм бухгалтерського обліку. Дієвість складових облікової політики з точки зору системного підходу допоможе забезпечити вирішення практичних завдань, пов'язаних з достовірністю, оперативністю та повнотою бухгалтерської інформації та вплинути на ефективність управління. Це дасть можливість створенню розгорнутої методичної бази інформаційного забезпечення, спрямовану на розширене відтворення виробництва.

Список використаної літератури:

1. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємств / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - №3. с.3-10.
2. Кузнецова С. Система бухгалтерського обліку: методологічні та правові аспекти формування / С. Кузнецова // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - №43. - с.12-16.
3. Маренич Т. Сутність бухгалтерського обліку економічного регулювання / Т. Маренич // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - №2. - с.21-26.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства. Наказ Міністерства Аграрної політики України від 17.12.2007р. №921. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:[http:// www.ligazakon.ua /elite/](http://www.ligazakon.ua /elite/).

УДК 658.15

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПРО ФІНАНСОВІ
РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Т.В.Кохан, магістрант

Науковий керівник: Сердюк В.Т.

Миколаївський державний аграрний університет

T. Kohan «Improvement of the formation of reporting on financial performance of enterprises of Odessa region.» The article reviews the theoretical and methodological position of reporting on the financial results of agricultural enterprises in accordance with the regulations that define the methodological bases of the formation of accounting information on revenues and expenditures, existing problems of reporting, recommendations for solutions and improvements.

Т. Кохан «Усовершенствование формирования отчетности о финансовых результатах деятельности предприятий Одесской области». В статье рассмотрены теоретические и методологические положения формирования отчетности о финансовых результатах сельскохозяйственных предприятий согласно нормативным документам, которые определяют методологические основы формирования в бухгалтерском учете информации о доходах и расходах предприятия, существующие проблемы формирования отчетности, рекомендации по их решению и усовершенствования.

Вступ. Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності відображає особливості системи управління, яка діє в даній країні. Так, у часи суцільної державної власності та планово-адміністративного управління економікою бухгалтерські звіти орієнтувалися в основному не на фінансові, а на виробничі показники, й мали вигляд скоріше детальних управлінських звітів для внутрішнього користування підприємства і його власника — держави. Процеси приватизації, формування товарних та фінансових ринків, інтеграції економіки України в світову економічну систему призвели до необхідності реформування системи бухгалтерського обліку і звітності та гармонізації її з міжнародними стандартами. Окремі питання теорії та методології бухгалтерського обліку й звітності про фінансові результати в сільськогосподарських підприємствах знайшли відображення у працях вітчизняних науковців, таких як Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Гуцаленко, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінник, В.Б. Моссаковський, М.Ф. Огічук, П.Т. Саблук, Л.К. Сук, П.Л. Сук, П.Я. Хомин, Л.С. Шатковська та інших. Дослідження окремих аспектів бухгалтерського відображення фінансових результатів здійснено у кандидатських дисертаціях О.В. Будько, О.В. Гаращенко, О.М. Єремян, Т.В. Калайтан, Г.М. Курило, Я.В. Лебедзевич, Л.І. Лежненко, І.В. Перезової, Д.Є. Свідерського, Д.А. Янок та інших. Однак ряд проблем, пов'язаних із накопиченням та відображенням у фінансовій звітності інформації про прибутки (збитки) залишаються недостатньо розробленими та вимагають вирішення з урахуванням галузевих особливостей бухгалтерського обліку.